

СТАНОВИЩЕ

от проф. *дин* Илия ТОДЕВ

за научната дейност на доц. д-р Здравка КОНСТАНТИНОВА
единствен кандидат в конкурса за професор по професионално
направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (жур-
налистика – история на българската журналистика до 1944 г.), обявен в
ДВ, № 9, 02.02.2016

В конкурса доц. Константинова се представя с една книга (която е сборник с научни статии под заглавие *„Българската журналистика (1842-1944). Актуални ракурси“*), 305 стр. с илюстрации в текста, между които има и една от Плантию с посвещение за автора) и 31 научни студии и статии (22 от които са включени в сборника), като всички те са на български с изключение на две – едната на немски, другата на френски.

Писаното слово на доц. Здр. Константинова като цяло се отличава с добро познаване на проблематиката и с осведоменост за съответните първични и вторични текстове, с умение да се правят неочаквани и интересни асоциации, с богат и експресивен език. Неин времеви ареал, в който тя се ориентира много добре, са приблизително 150-те години от средата на 19 век до наши дни.

Тук ще огледам някои от включените в сбирката текстове, които могат успешно да създадат представа за качествата на цялата публикационна активност на Здр. Константинова след хабилитацията ѝ през 2000 година.

В текста *„Възрожденската ни преса и Модерността. Преактуализиране на проблема за свръхфункциите/дисфункциите на българската журналистика“* доц. Константинова показва уменията си за диахронни сравнения. Тя разглежда поемането на неприсъщи задачи от страна на пресата през Възраждането и днес за да заключи, че в първия случай става дума за разширена/обогатена роля (свръхфункции), а във втория – за ограничена/обеднена възможност за въздействие (дисфункции). През 19 век инициативата за съответното ампола е отдолу, от страна на самите медии, днес – натискът идва от страна на властта. Балансирането на функциите на журналистиката може би има нужда от нов тип революция в медиите, завършва този си текст доц. Константинова, която революция в оптимистичния си вариант ще се опре на помощ от едно уравновесяващо и засилващо саморегулацията въздействие на „дигиталното Възраждане“

(термин за обозначаване появата в Интернет на практики, напомнящи раждането на нациите).

Текстът *„Драгий любородче!“* Константин Фотинов, сп. *„Любословие“* и *„Мисионерите“* е чисто исторически и е пример за интерпретиране по приносен начин на относително познати теми. Той е посветен на основоположника на българската журналистика и на връзките му с протестантските мисионери при издаването на първото българско списание. Тук доц. Константинова извежда като доминантни стремежа на Фотинов към модерност и неговата любознателна толерантност. Независимо че е кротък човек, той се осмелява да работи с протестантските мисионери в Османската империя, чиито прозелитични усилия са предизвикват подозрения и отпор от страна на Православието. Фотинов се държи дипломатично, в неговото *„Любословие“* няма нищо неправославно, но и нищо, което би могло да се нарече антипротестантско. Той популяризира богатата култура на протестантските общества, особено новия буржоазен морал с неговия пиетет към ценности като трудолюбие, сдържаност, аскетизъм, пестеливост, почтеност и пр., но без с каквото и да било да вреди на традиционната религия на своя народ.

В *„Двата крака на един народ са училищата и вестниците.“* [думи на П. Р. Славейков] *За образователната функция на медиите* доц. Здр. Константинова показва как могат да се рисуват малогабаритни панорамни картини със задълбочаване в отделни характерни детайли, като се визира цялата българска модерност, правят се международни справки и се привеждат подходящи илюстрации в обсъждане на актуални проблеми на българското общество и държава – и по-специално възможностите за общество на знанието у нас. Този текст е писан във връзка с проекта *„Историята в международната журналистика: употреби и злоупотреби“*. Константинова започва с една *„непредставителна“* уж извадка от nelаскави мнения за днешната българска журналистика (която затъпява публиката си с евтини зрелища, игри и сензации), задържа се на случая със свалянето от екран на предаването *„Историята“*, което е нещо като *„наказание за българската историческа и хуманитарна наука“*, за да заключи, че в такава среда трудно вирее и международната журналистика. Следва *„Историческа извадка“* за това колко по-*„международни“* и по-образователни са били нещата при Фотинов, Раковски, Симеон Радев. Текстът завършва с

„Практическа извадка”, където Константинова поглежда към съвременни френски журналистически практики, в които справките с историята за задължителни. Накрая доц. Здр. Константинова прави извода, че не можем да бъдем общество на благополучието без да сме общество на знанието, че за да догоним напредналите трябва да сме в крак със Славейковата метафора за „двата крака на един народ”, че трябва медиите да „съчетават полезното и важното със злободневното и образователното”.

Доц. Константинова основателно претендира за научни и изследователски приноси, които тя подрежда в 14 точки. Най-силно впечатление ми правят следните няколко:

№ 1 – очертаване обобщаващи аспекти на българската журналистика при интердисциплинарен подход с цел открояване на знакови процеси и явления;

№ 4 – изследване дисфункции на българската журналистика при наличието на национална държава, като се акцентира върху модернизирателната роля на възрожденската журналистика на фона на маргинализиращи тенденции в съвременността;

№ 11 – портретуване на видни журналисти, като К. Фотинов, П. Р. Славейков, Димитър Мацанкиев, Райко Алексиев;

Наред с публикационната, доц. Здр. Константинова има и значителна преподавателска дейност. Освен ръководната ѝ и преподавателска работа във Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет, в продължение на 10 години (2000-2009) тя е била хонорувана преподавател по история и теория на пресата в Нов български университет.

Документацията, свързана с конкурса, е в ред.

Заключение: Доц. Здр. Константинова има значителна и разнообразна академична дейност, изпълнявана на много добро професионално ниво. Тя притежава всички необходими качества на професор. Въз основа на това препоръчвам доц. Здр. Константинова да заеме академичната длъжност *„Професор по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – история на българската журналистика до 1944 г.)”.*

27 май 2016, София

Подпис: